

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Yhdistys

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Suomen Partiolaiset kannattaa tätä ehdotusta lämpimästi. Avustusten monivuotisuus olisi järjestöissä tehtävän työn jatkuvuuden ja ennakkoinnin takia nykyistä järjestelmää parempi vaihtoehto, joka mahdollistaisi pitkäjänteisen toiminnan kehittämisen ja ylivuotiset projektit.

Järjestöjaoksen raportissa avustusten monivuotisuutta koskeva ehdotus rajoittuu yleisavustuksiin. Myös erityisavustusten kohdalla on tärkeää, että mahdollista jatkorahoitusta voisi hakea jo ajoissa ennen edellisen avustuksen päättymistä sellaisissa hankkeissa, joiden kohdalla potentiaali jatkorahoitukseen on. Vain tällaisella ennakoitavuudella voidaan välttää rahoituskauden vaihdoskohdan epätarkoituksenmukaiset haasteet, kuten avustetun toiminnan tilapäinen alasajo tai hanketyöntekijöiden määräaikaisten työsuhteiden katkeaminen. Esimerkki epätarkoituksenmukaisesta rahoituskauden vaihtumisen käytännön toteutuksesta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla oli nuorisoalan osaamiskeskusten vaihtuminen 2019-2020, jolloin edellisten osaamiskeskusten valtionavustus oli päättynyt ennen kuin uudet osaamiskeskukset oli valittu.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Kannatettava ehdotus

Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että koordinoinnin lisäksi kiinnitetään huomiota päätöksentekoaikatauluun. Nykyisin ministeriö ei sitoudu etukäteen tiettyyn päätöksentekoaikatauluun ja usein kuluu vuotta koskevia avustuspäätöksiä odotellaan pitkälle helmikuuhun tai jopa maaliskuulle. Toivomme, että jatkossa valtakunnallisten nuorisjärjestöjen yleisavustusten päätöksentekoaikataulu aikaistuu. Toivomme myös aiempaa reaaliaikaisempaa ja avoimempaa tiedotusta avustuksenhakijoille avustushakemusten käsittelyvaiheesta.

Koordinaation ei myöskään olisi syytä rajoittua pelkästään rahapeliteutoista jaettavaan avustuksiin.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Kannatettava ehdotus. Uuden tietojärjestelmän käyttökokemukseen ja saavutettavuuteen on tärkeä kiinnittää huomiota ja sitä on syytä testata kohderyhmällä ennen varsinaista käyttöönottoa. Suomen Partiolaiset ovat valmiita toimimaan yhtenä pilottijärjestönä digitaalisen järjestelmän osalta.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Kannatamme, että toiminta-avustuksen siirtämiseen olisi yhdenmukainen menettelytapa eri hallinnonaloilla ja eri tilanteissa. Kiinnitämme huomiota siihen, että kaikki valtionavustukset olisivat siirrettävissä eteenpäin yhdenmukaisilla tavoilla. Esimerkiksi keväällä 2020 OKM:n koronatilanteen vuoksi myöntämät erityisavustukset järjestöille eivät olleet siirrettävissä piirijärjestöille, vaikka Suomen Partiolaisten normaalisti saama valtionapu on. Kesän 2020 peruuntuneet leirit ja siten tappiot kohdistuivat kaikki piirijärjestöille, joilla ei ollut mahdollisuutta tukea näin ollen saada.

Suhtaudumme varauksella siihen, että keskusjärjestöille annettaisiin mahdollisuus myöntää avustuksia. Näemme, että tässä on riskinä se, että viranomaisvastuu siirtyisi keskusjärjestöjen vapaaehtoisista koostuville hallituksille, jos keskusjärjestö siirtämisen sijasta myöntäisi avustuksen.

5 Rahapeliteutoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Pidämme hyvänä periaatteena, että toimintatapoja yhtenäistetään. Toivomme kuitenkin, että uudistuksen myötä hallinnollinen työ järjestöissä ei lisääny, vaan pikemmin vähenee.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

Olemme valmiita ottamaan uuden toimintamallin käyttöön. Toivomme, että järjestöt pidetään jatkossakin tiiviisti mukana valmistelussa.

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

Kannatettava ehdotus. Koronan myötä nähtiin, että monilla järjestöillä oli mahdollisuus toimia ketterästi nopeasti muuttuvassa tilanteessa. Oli äärimmäisen arvokasta, että ainakin nuorisopuolella kerrottiin ajoissa, että jo myönnettyjä valtionavustuksia ei jouduta perimään takaisin, vaikka tilanne muuttui sekä valtion talouden että järjestöjen toimintamahdollisuuksien kannalta hankalaksi. Tämä antoi järjestöille mahdollisuuden jatkaa toimintaa ja keksiä uusia tapoja toimia pandemian keskellä.

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

Kannatettava ehdotus

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

Kannatettava ehdotus. Pidämme tärkeänä, että toimintatavat ja raportointivaatimukset ovat tiedossa, kun avustuksia haetaan ja myönnetään, eikä vasta raportointivaiheessa. Uusista tietotarpeista tulee tietää hyvissä ajoin, jotta järjestöt ehtivät kerätä tarvittavat tiedot ja kehittää omaa raportointiaan vastaamaan valtionapuviranomaisen vaatimuksia.

Pidämme myös tärkeänä, että ohjeistus on riittävän selkeää, jotta järjestöjen raportointi on keskenään vertailukelpoista ja toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida yhtenäisin kriteerein.

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

Suomen Partiolaiset pitää tärkeänä, että avustusten myöntäminen on avointa ja läpinäkyvää ja järjestöjä kohdellaan tasa-arvoisesti. Yhteistyön lisäämisen näemme myönteisenä, sillä on tärkeää, että valtionapuviranomaiset ymmärtävät rahoitettavan toiminnan luonteen.

Vaikka avustettavilta järjestöiltä voidaan vaatia toiminnan vaikuttavuutta, on silti tärkeää, että kansalaisyhteiskunnan toiminta säilyy riippumattomana julkisen vallan ohjauksesta. Tämän riippumattomuuden turvaaminen edellyttää yhdessä sovittuja mekanismeja, joilla julkisen vallan liiallista ohjaus- ja vallankäytön mahdollisuutta järjestöjen toimintaan ehkäistään.

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

-

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

Ehdotukset ovat kannatettavia. Ehdotetut arviointikriteerit - toiminnan laatu ja laajuus, yhteiskunnallinen vaikuttavuus, osallisuuden vahvistaminen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus - ovat Suomen Partiolaisten mielestä hyvät.

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

Pidämme hyvänä lähtökohtana yhteisiä vastuullisuuskriteereitä tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseksi. On hyvä, että raportissa on nostettu esiin, että kriteerit pitää olla selkeästi määriteltyjä, jotta tulkinta on yhtenäistä, vaikka toiminta eri järjestöissä on kovin erilaista.

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Pidämme erittäin tärkeänä lähtökohtaa, että onnistumiset järjestön toiminnassa ja varainhankinnassa eivät leikkaa järjestöille myönnettyjen avustusten tasoa.

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

-

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry haluaa kiittää järjestöjaostoa hyvästä työstä ja mahdollisuudesta lausua väliraportista. Väliraportti on kattava ja ottaa hyvin huomioon niin rahoitusjärjestelmän kuin järjestökentän moninaisuuden. Kiitämme avointa valmistelua ja mahdollisuutta osallistua työryhmätyöskentelyyn. Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi on iso, koko kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiin ja autonomiaan liittyvä uudistus, joten järjestökenttää on hyvä kuulla laajasti. Suomen Partiolaiset edustaa toisaalta suurta valtakunnallista kansalaisjärjestöä 65 000 jäsenellään ja toisaalta paikallistasolla täysin vapaaehtoisvoimin toteutettavaa lasten ja nuorten toimintaa.

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

On selvää, että eri järjestöillä on erilaiset resurssit ja mahdollisuudet toimia ja hakea avustuksia, joten näemme tärkeänä periaatteena, että toimintamallit ja vaatimukset ovat avoimia, läpinäkyviä ja helposti ymmärrettäviä sekä mahdollisimman yhdenmukaisia. Pidämme tärkeänä, että uudistuksen myötä hallinnollinen työ järjestöissä ei lisäännä vaan pikemmin vähenee.

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

Suomen Partiolaiset voi mielellään toimia yhtenä pilottijärjestönä, jos hankkeen jatkovalmistelussa sellaista tarvitaan

Otsolampi Helka-Liisa
Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry